

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an 3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$ an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a doua órá 6 cr., a treia órá 5 cr., şi de fiesce care publicatiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea Unirii« în Blaş.

Anul VII.

Blaş 10 Aprilie 1897.

Numărul 15.

Curţi cu juraţi.

Comisiunea justiţiară a parlamentului a desbătut şi a şi primit proiectul de lege al ministrului de justiţie privitor la înfiinţarea şi introducerea curţilor cu juraţi pe lângă tribunalele regesci, ca să judece şi în cauze penale, adecă în delicta şi crime, ér nu numai în delicta comise pe calea preseii, după cum era obiceiul de până acum.

E sciut, că instituţiunea acestor curţi cu juraţi pentru judecarea afacerilor penale e deja în vigóre la cele mai multe naţiuni ale apusului civilizat. Nu e decí mirare, dacă instituţiunea acésta din partea juriştilor se privesce drept o condiţiune esenţială a stărilor de drept şi dreptate şi ca o învingere a timpului nostru.

Nu e vorbă, instituţiunea ca atare e o instituţiune fórt frumósă. Pentru că se scie, că puterea zace în mulţime, în societate, şi prin urmare e just, ca însă-şi societatea să judece pe cei ce greşesc împotriva ei. Aşa dară întru adevér se póte zice, că instituţiunea curţilor cu juraţi e o instituţiune democratică.

Pentru ca înse instituţiunea acésta să póta coréspunde deplin scopului său, e neapérat de lipsă, ca întocmirea ei să fie de aşa, în cât interesul suprem al justiţiei să fie asigurat, care interes e tot de o dată supremul interes al societăţii înse-şi.

De aici urméză, că oficiul de juraţi se póte şi trebuie să se concredá numai

la ast fel de persóne, despre cari îndoélă nu póte fi, că în verdictul lor se vor conduce numai şi numai de interesul justiţiei şi că sînt capabile a pricepe însemnătatea acestui suprem interes al justiţiei.

Altă condiţie nu se póte şi nu trebuie şi nu este permis, să se pună juraţilor.

Cum se face înse la noi reforma?

Guvernul nostru vre, să dea lumii dovedí, că în privinţa instituţiunilor de drept şi de justiţie şi noi ţinem paş cu naţiunile culte din Apus. În acela-şi timp înse guvernul, ca să rămână credincios maximelor sale de a ascunde sub firma libertăţii cel mai mare absolutism, ast fel întocmesce curţile cu juraţi, în cât să fie tocmai contrare scopului lor.

Ast fel în locul prim guvernul restringe fără de nici un motiv numărul celor îndreptăţiţi a fi juraţi. A nume prima condiţie, ce se pune, ca să poţi fi jurat, e, să plătesci o dare de stat cel puţin de 10 fl. la an. A doua condiţie e, ca să cunosci în vorbire şi scriere limba magiară.

Restricţiunile acestea sînt nemotivate, injuste şi vătémátore. Sînt nemotivate, de óre ce baza dreptului de a fi jurat se află în calitatea de cetăţean, ér nu în suma de bani, ce o plătesci în dare şi cu atât mai puţin în cunoşterea cutărei limbi. Este injustă acésta dispoziţie, pentru că despóie pe o mulţime de cetăţeni de unul dintre cele

mai importante drepturi. În fine este vătémátore pentru toţi acei cetăţeni, cari nu vorbesc limba magiară şi cari pentru împrejurarea acésta sînt declaraţi inferiori Magiariilor şi celor ce din întimplare vorbesc şi limba magiară.

Altmintrea nu e lipsă de mare perspicacitate pentru a vedé, că şi reforma acésta se face cu scopul pururea vedit de e amalgamisa pe cei ce nu sînt Magiari. În scopul acesta se dá şi ministrului de justiţie dreptul, ca pentru mai multe tribunale să înfiinţeze numai o singură curte cu juraţi, când adecă pe teritoriul unui óri mai multor tribunale nu s'ar afla destuí indiviđi pentru a puté forma o curte de sine stătátore.

Cine e înse chemat, să declare pe unul óri altul de cualificat pentru a fi jurat? E presidentul tribunalului cu doi juđi, cari decid pe basa informaţiunilor primite de la auctoritatea comitatensă, care informaţiunile le dá pe ascuns, prin urmare fără de nici o răspundere.

După acestea poftéscă óri cine, să-şi închipuésca, cum vor fi nóuèle curţi cu juraţi: vor fi cu mult mai nesigure şi cu mult mai parţiale de cum sînt azi judecătóriile, de óre ce juđii după lege sînt independenţi, pe când juraţi vor fi compuşí după chipul auctorităţilor politice, despre cari cu toţi scim, cât ne sînt de prietinae şi cât sînt de obiective şi drepte.

Am mai puté continua cu înşirarea

Feuilleton.

Relaţiunile eclesiastice ale Românilor din Ungaria şi Transilvania în vécul al XV-lea.

Când e vorbă de Români din Ungaria şi Transilvania, mai ales istoricil unguri, conduşí de tendinţe politice, ţin morţiş la acea părere, că înainte de vécul al 13-lea în părţile locuite şi azi de massa poporului român au locuit popóre de altă naţie, érá nu Români.

Dişii de şi sînt nevoiţi a recunósce emigrarea Românilor din părţile maramureşene, totuşi, fără a puté constata vre o imigraţiune compactă şi mai numărósă óri timpul afirmativei imigraţiunii şi colonisării a Românilor, ca de es. a Rutenilor óri a Sêrbilor, fără de a puté documenta, că ce s'a ales cu popórele, locul cărora l-ar fi ocupat Români afirmative imigraţi: basându-se numai pe lipsa documentelor de din ainte de vécul al XIII-lea afirmă, că sub timpul domnirii arpadiane până la finea vécului al XIII-lea numai sporadice ici colé au fost în ţară coloniil române, cari în vécul al 14-lea prin continuă

imigrare s'au înmulţit aşa, cât abia cátră finea vécului al XV-lea se póte vorbi despre esistenţa mai compactă a poporului român locuitor în părţile de azi ale Ungariei şi Transilvaniei.

Négă adecă continuitatea istorică a poporului român, nu-l recunosc de a fi popor bastinaş al ţerii, ci numai étá o venitură.

Spre confirmarea acestei aserţiunii, — alt cum prin istoricil nostri şi alţi istoricil străini nepreocupaţi cu succes combătute şi résturnate, — de şi admit, că Scaunul Romei deja la începutul vécului al XIII-lea (1204), mai apoi cátră finea vécului al 14-lea (1374) a intenţionat înfiinţarea unui episcopat gr. cat. independent pentru poporul român unit; de şi sînt siliţi a recunósce, că deja sub Ludovic cel Mare şi Sigismund mulţi Români schismatici şi uniţi au fost în ţară, cari aveau bisericii chiar şi în oraşele mai de frunte: totuşi le place a susţine, că nu ar fi urme istorice, cum că Români ca popor ţinător de biserica cu rit oriental să fie avut ceva organizaţiune eclesiastică, în cât adecă nici chiar în vécul al 15-lea nu aveau episcopate cu reşedinţa în ţară.

Argumentarea acésta din urmă mă îndemnă, ca în cele urmátore să tractez,

respectiv după putinţă să lámuresc: *Relaţiunile eclesiastice ale Românilor din Ungaria şi Transilvania în vécul al XV-lea.*

Ca să putem vorbi despre trebile bisericesci ale Românilor din patrie, este necesar, să se scie, că óre în Ungaria şi Transilvania a fară de popóre catolice de rit apusan fost-au şi alte popóre neţinétore de aceea-şi biserica? Şi în cas afirmativ că de ce naţionalitate s'au ţinut acelea?

A.

Schismaticii din Ungaria şi Transilvania.

Din epistola Pontificalui Clemente VI, pe baza arétării regelui Ludovic I, cu d. Avinione V. Idus Iulii 1351, îndreptată cátră Archiepiscopul Strigonului se cunósce, că „in certis partibus Regni Hungariae“ au locuit mulţi schismatici. ¹⁾

Pontificele Gregoriu XI în epistola sa de d. Avinione III Idus Octobris 1374, în urmarea rugării aceluia-şi rege, dată cátră Archiepiscopii Strigonului şi al Calocci vorbesce despre „mulţimea naţiunii Valachilor“ locuitori „circa metas certas Regni versus Tartaros“,

¹⁾ Cfr. Ep. Clementis VI. dto Avinione XVI. Kal. Nov. 1345.

defectelor, ce le era proiectul de lege amintit.

Cât s'a zis, e înse de ajuns pentru a vedea, cum guvernul actual schimosese chiar și o instituție în fond așa de bună și așa de democratică, 1) pentru a urmări idea utopică de a amalgamisa toate popoarele nemagiare ale țării în poporul magiar; 2) pentru a îmbeta lumea cu apă rece; 3) pentru a introduce în locul libertății despotismul, în locul adevărului minciuna, în locul dreptății nedreptatea și volnicia.

Și parlamentul toate acestea le primese și își dă spriginul, ca guvernul să potă continua lucrarea sa funestă.

Noi ne-am ținut datorii a arăta noua nedreptate, ce ni-se face.

Dacă e adevărat, — și cine se va îndoi? — că *justitia regnorum est fundamentum*, atuncia adevărat va trebui să fie și aceea, că *injustitia regnorum est subversio*.

Nil innovetur, et abusus tollatur. — În anul trecut, pe cum scii cetitorii nostri, în anumite cercuri de o cam dată atotputernice ale patriei noastre s'a inscenat o mișcare vehementă cu scopul de a abusa de liturgia bisericii grecesci unite ca de un mijloc potrivit de a magiarisa. De multă vreme suferiseră adecă episcopii ruteni de Muncaci și de Eperjes cu indolență pécătósă, ca liturgia în unele părți ale dieceselor lor să se celebreze în limba magiară. Știindu-se acésta în Roma, congregațiunea sacrului oficiu, pe cum spunea o scire isvorită din loc autentic, a hotărât în 2 Septembrie a. tr., ca abuzul acesta să nu se tolereze: Nil innovetur, et abusus tollatur. Atuncia presa șovinistă în naivitatea sa se amăgia pesine însă-și cu aceea, că aci nu e vorba de o hotărâre a Sfinției Sale, ca și cum congregațiunile din Roma nu ar publica hotărârile sale principale în tot de una în numele și cu scirea și consimțirea Sfinției Sale. Întru adevăr hotărârea aceea Sfinția Sa a și aprobat-o deja la două zile după aceea, adecă în 4 Septembrie a. tr. Éra cei doi episcopi ruteni împintenați de zel „patriotic“ grăbiră a cerca, să dobîndescă la Roma aprobarea abuzului, ce l-au

permis ei, să se facă cu s. liturgie. Din cauza acésta publicarea acelei hotărâri s'a amânat. Dar așa se vede, că Roma de loc nu e aplicată, să admită, ca biserica și instituțiile ei să se folosescă spre scopuri politice și cu atât mai puțin spre scopul de a despoia națiunii de caracterul lor național și de limba lor națională. Roma nu a fost aplicată, să facă în privința acésta pe voe nici chiar împératorului puternic al Rusiei. Au fost deci ridiculose silințele puternicilor calviini, Jidovi și francmasoni spre a face Romei silă în privința acésta. Roma a ascultat cu răbdare remonstrările „patriotice“ ale celor doi episcopi ruteni, dară nu le-a împlinit dorința, ci a publicat acum neschimbată hotărârea, ce a rostit-o în 2 Septembrie a. tr. congregațiunea sacrului oficiu.

Răspunsul la enciclica episcopatului anglican, de care am făcut și noi amintire, Sfinția Sa Leo XIII nu-l va da printr'o scrisoare oficială, adecă printr'o bulă, ci pe cum spune „W. Pol. Corr.“, acésta o va face printr'o publicație în vre una din foile catolice. O asemenea purcedere s'a observat cu alt prilej, când adecă avea să se combată argumentele enciclicei, cu care patriarhul neunit din Constantinopol s'a împotrivit enciclicei lui Leo XIII despre reunirea bisericilor creștine. Atuncia spre publicarea răspunsului indirect al Vaticanului s'a ales fôea „Civiltă Cattolica“, și e probabil, că răspunsul indirect al Vaticanului la enciclica episcopilor anglicani se va publica tot în fôea acésta. Se spune, că Sfinția Sa și cu privire la afacerea acésta încă va asculta mai întâiu sfatul arhiepiscopului cardinal Vaughan de Westminster, care în timpul cel mai apropiat are să sosescă în Roma.

Ce va să mai însemne și acésta? — Primim adecă o invitare la abonament, din care estragem următoarele:

„Előfizetési felhívás a „Szatmári Ellenőr“ czimű társadalmi és szépirodalmi heti lapra. Első száma 1897. év Május 1-ső napján fog megjelenni. —

„Habár a „Szatmári Ellenőr“ a szatmári gör. kath. egyháznak leszen lapja —

„Mi azt akarjuk, hogy a románság és ruthének között is a magyar szó hangozzék mindenütt a Kárpátoktól az Adriáig!

„A „Szatmári Ellenőr“ szerkesztője Papp Lajos szatmári gör. kath. lelkész lesz, a kinek eddigi működése elég garancia fentebbi elveink biztosítására.“

Care va să zică: „Mergend invétai tóte némurile“ — *limba unгурescă!*

Sermană grație dumnezeescă! Cum își bat ómenii joc de tine!“

O mărturisire. — Din „Telegraful Roman“ nrul 33:

„— trebuie întocmită și pregătirea fiitorilor bărbați și stîlpi ai bisericii. Aci fără voe trebuie să mă opresc la institutul „Andreian“. Un domn sub titlul „Afaceri bisericesci“ fôrte nimerit a descris însușirile unui preot în unul din Nrîi mai recentî ai „Tel. Roman“. Mă întreb: Óre preotul și invétătorul nostru posedea asemenea însușiri? Óre aplică-le în viața practică? Și óre nu el pórta la multe vina?

„Fără a voi să provoc resens, trebuie să constat un lucru! Alte confesiuni, nominatim romano- și greco-catolicii, în seminarele lor tórna nn ast fel de spirit în candidații lor, care este egal cu fanatismul, sau de e mai plăcut așa, cu bigotismul (iesuitismul). Se și observă în popor acest spirit. N'am nimic contra, ba din punctul de vedere al bisericii respective aprob. Mă dóre înse vedënd, că la noi nu este așa. Cunosc preoți, cari în loc de a cultiva religiositatea, în loc de a sădi în popor spiritul tradițiunilor bisericii, — ei însi-și exceléză prin un suveran dispreț față de tot, ce e religios, disprețuind și datinile bune ale poporului, și dând ansă la imoralități. Nu putem pretinde de la popor, să lumineze el, când povétuitorii îl duc la întunec.

„Ce a făcut sau ce face institutul nostru „Andreian“ pentru stîrpirea buruenilor din ogorul bisericii? — Nu vreu să discut asta. Pentru scopul nostru accentuez înse, că ar fi bine, să se introducă un spirit mai bisericesc, în institut. O mulțime de tineri din tóte unghiurile se întrunesc, cu diferite aplicări și stări culturale și de la diferite

cari se țin de biserica cu rit orientat și profeséză schisma grecescă.

Tot acel Pontifice cu d. Agnaniae VIII Cal. Aug. 1377 pe calea Arhiepiscopului Calocei ordinéză regularea relațiunilor de iurisdicțiune episcopescă preste Români foști schismatici, înse apoi uniți, locuitori în dominiile estinse ale *banului Simeon* din castrul *Megasalla* (azi Aranyos-Medgyes etul Satmar). ¹⁾

Din mandatul regelui Ludovic de d. Lippa die S. Eliae 1366 se vede, că în părțile banatice, comitatele *Keve* și *Caras*, mulți schismatici au locuit, spre unirea cărora Pontificele Gregoriu XI cu d. Cal. Iunii 1373, pe călugării minoriti îi facultéză dându-le privilegiu, ca de și s'ar ținé acele părți de ori ce diecesă. fie catolică ori schismatică, în acele să potă întemeia locuințe.

Mulțimea acésta a popórelor schismatice și în deosebi a poporului românesc, esistentă în vécul al 14-lea în Ungaria și Transilvania, cu nimica nu s'a împuținat nici în vécul al XV-lea. Ea a stat în moșiile sale strămoșesci, ținendu-se în *bună parte* de biserica schismatică grecescă.

Epistolele Papilor, cu cari în Ungaria și

¹⁾ Cfr. înființarea mănăstirii de S. Mihai din Perj prin voievozii Balc și Drag la 1391.

în alte țări orientale vecinașe se trimit *legați* apostolici ca *Angelus* (1403), *Iulian* (1443), *Fabian de Bachia* (1444), pe cum și misionari extraordinari ca *Ioan Capistran*, *Marian de Senis* și incuisitorul *Iacob de Marchia*, raporturile Arhiepiscopilor catolici și ale misionarilor date în vécul al XV-lea cătră Scaunul Pontifical, nu mai puțin și decretalele regilor Ungariei dovedesc, că da, în Ungaria și Transilvania și în vécul al XV-lea au locuit mulți *schismatici*.

Ca dovedii servescă numai acestea:

a) Regele *Sigismund* în scrisoarea sa de dtó Buda 15 Ian. 1412 dată cătră Pontificele *Ioan XXII* vorbind despre popórele și limbile provinciei, locuitoare în „părțile transilvane“, între acele numără pe „*Românii conlocuitori și alți schismatici*“, cărora le-a dat mai multe favoruri, pentru că locuesc în apropierea necredincioșilor.

b) Pontificele *Eugeniu IV* călugărilor minoriti spre aceea constituiți, ca popórele „*subtractionis, qui s. ecclesiae romanae non obediunt*“, să le aducă la unitatea credinței lui Christos, la cererea aceluși ord., cum și a regelui *Sigismund*, cu d. Romae pridie Cal. Octobris 1433 între altele le dá acel privilegiu, ca în *Keve*, *Orsova*, *Kevesd*, *Chery*, *Sebes* și *Haczak*, supuse aceluși rege, și în cari locuri „*mulți eretici și schismatici locuesc*“, să

predice Evangelia, să-și facă domiciliu și să potă deprinde nisce drepturi și facultăți episcopesci.

c) Despre incuisitorul pontifical *Iacob de Marchia* se afirmă, că în diecesele *Orădiu*, *Calocei* și a *Transilvaniei* pe mulți eretici și *schismatici* l-a întors la credință, numărul cărora în epistola episcopului *Ioan V. Corchulai* de Orade se puue la 55 mi. ¹⁾

d) Istoricul „*Wadding*“ amintind activitatea misionarului *Ioan Capistran* zice, că în *Lipova*, *Temisóra* și în orașele și cetățile vecinașe și tot asemenea și în *Transilvania* „*schismaticorum multitudine infecta*“, pe fôrte mulți l-a adus la unirea credinței.

Mulțime multă de iobagi români schismatici se amintesc a fi locuit în diecesele *Orădiu* și *Transilvaniei*, a căror întórcere la unire era concretată grijii guardianului *Michail Székely* din *Lipova*.

Tot de o atare mulțime de Români schismatici din părțile inferioare ale Ungariei vorbesc acela-și *I. Capistran* atât în epistola sa de dt Buda 15 Apriliu 1456 dată cătră cardinalul *Firman* prolectorul ordului Minoritilor, pe cum și în cea scrisă cătră Pontificele *Calixt III*, unde între altele afirmă, că:

¹⁾ Bunyitay »A N. Váradí püspökség története« T. I. pag. 261 n. 1.

institute de învățămînt. Sînt și de aceea, cari în sufletul lor sînt ateîști și numai din necesitate se aplică ca preoți și învățători. Ei comunică reciproc și due în ispită și pe cei mai buni."

Ce s'a și scris în 1893 în „Unirea“?

„La tótă întîmplarea înse biserica ortodoxă nu este capabilă de a conserva poporul român creștinismul. — Este un fapt dureros, înse netăgăduit, că în clerul român ortodox tot mai mult dispăre credința vechii biserici, orientale. De cînd clerul acesta este crescut saă a casă sub influința ideilor voltairiane importate de pe malurile Senei, saă prin Germania în școlile protestanților și raționaliștilor, s'a putut observa, că el nu mai pune nici un pond pe principiile dătătoare de viață ale creștinismului, ci numai pe unele forme esterne, bune ca mijloc de exploatare a unui popor, care încă nu a înaintat așa de mult în cultură, în cât să fie capabil a cunoșce amăgirea, în care este ținut. Am avut deosebite ocaziuni a conveni cu membri de frunte din clerul ortodox și tot de una ne-am convins, că acest cler de nimic nu este așa departe, ca de învățătura sfinților părinți și a săbórelor ecumenice orientale în materie de religiune. Unul dintre cei mai inteligenți preoți „ortodoxi“ ne spunea în anii trecuți, că el nu crede nici macar în divinitatea Domnului Christos. Ne-a uimit această mărturisire, și în dată i-am observat, că atunci dînsul pentru ce rămîne preot al unei biserici, care în tot cultul său devin adorază dumnezeirea Mântuitorului lumii? Tot așa fac și cei alaiți preoți gr. or. în număr covîrșitoriu. Dacă stai de vorbă cu ei, afli, că nu mai admit supranaturalul. Pentru ei dogmele sînt legende, minunile simbole, și dacă tu protestezi în contra acestei decădînțe a unor ómeni, cari se profesază de preoți ai unei religiuni, pe care nu pun nici un pond, ei în dată se uita la tine cu compătîmire, cređendu-te un ignorant rēmas de lume și necunoscătoriu de progresele, ce le-a făcut sciința, saă te desprețuesc, socotindu-te un fariseu, care numai în a fară se arată, că mai crede lucruri, preste cari lumea luminată, după

„ante accessum meum, in inferioribus Regni Hungariae partibus, ubi omnes fere schismatici erant.“

e) La an. 1474 Pontificele Sixt, publicând indulgențe pentru cei ce vor da milă la edificarea bisericii din Brașov, zice, că cetatea aceea, situată în confiniile creștinătății și la granițele necredincioșilor, este plină de „Români, Armeni, Bulgari și Greci schismatici“. Tot acel Pontifice în epistola din 1474 dată către prelații Ungariei vorbește despre „mulți creștini botezați în ritul grecesc“, cari locuesc în regiunile confiniare cu Sērbia. — Tot o dată admoniează pe acei prelați, ca pe numiții creștini din cauza diversității credinței să nu-i batjocorescă, ci din contră prin tractare umană să-i îndulcescă spre îmbrățișarea ritului catolic.

La dovedile acestea ca întregire adaugem indigitarea decretelor Regilor Matia din 1468 și 1479, Vladislav II din 1494, apoi articuli dietali 3 și 4 din 1481, în cari se tractează despre regularea solvirii decimelor prin lo-bagiș schismatici și preoți romănesci. ¹⁾

Locuit-au drept aceea în vécul al XV-lea mulți schismatici în Ungaria și Transilvania.

(Va urma.)

¹⁾ Cf Kurz »Magazin für Geschichte Siebenb.« II. B. III. Heft. pag. 381; Petru Maior »Istoria Bis. Rom.« pag. 142.

păreră lor, a trecut de mult la ordinea zilei.“

Atuncia ne-a căđut greū, să constatăm adevērul în colorii așa de triste. Acum înse ne bucurăm din inimă, că se aude și din mijlocul ortodoxilor un glas, care-l constată.

Revistă bisericească.

Din Patrie.

Conferința episcopescă pentru desbateră afacerilor actuale bisericesci s'a și nut Mercuri sub presidiul primatului. Dîntre arhieriei nostri au participat la conferința Escelențele Lor Mitropolitul și Episcopul Gherlei. Corul episcopesc pentru afacerea congruei a ales o comisiune compusă din Mitropolitul nostru și din episcopii Bende, Steiner și Ivánkovich, cari vor avé să represente episcopatul și la lucrările comisiunii pentru regularea congruei.

Cu privire la cestiunea autonomiei episcopatul luând în considerare rescriptul ministeriului de culte a enunțat, că în principiu nu are nimica în contra unei autonomii catolice, care să se misce între marginile prescrise de drept, și se învoesce la propunerea ministeriului de a se convoca la tómnă congresul în cestiunea autonomiei.

Roma.

În cel mai de aprópe consistor se vor crea cardinali Mgr. Iosif de Horrea arhieriscopul de Santiago din Compostella, Mgr. Coullie arhieriscopul de Lyon, Mgr. V. Labouré arhieriscopul de Rennes și M. V. Sourien arhieriscopul de Rouven. Guvernul francez a poftit, să fie înălțați la dignitatea de cardinal cinci prelați francezi, dară S. Scaun Apostolic nu s'a învoit de cât la înălțarea celor trei arhieriscopi amintiți mai în urmă.

Că óre numi-sé-va și vre un cardinal italian, nu e hotărît încă.

„Pol. Corr.“ are informațiunea, că consistoriul papal se va ținé în sēptemăna cea dintăi după ss. Pasci.

Spania.

Sfinția Sa a îndreptat către episcopii Spaniei provocarea, ca ei să se rețină de la orî ce favorire a mișcărilor carliste și mai virtos să îndemne poporațiunea la credință față cu actuala dinastie.

Turcia.

Între multele crize este și cea patriarhală. Acesta înse e pe calea de a se rezolva în curēnd. Pe cum se anunță ziarului „Pol. Corr.“, sînt doi candidați la scaunul patriarhal: episcopul Efesului, care e pãrtinit de către episcopat, și fostul patriarh icumenic Ioachim, care petrece acum la muntele Atos și e pãrtinit de către laici. Notabili greci cred, că Pórtă nu se va opune la alegerea lui Ioachim, care poședēnd o înaltă cultură va puté să ridice éráși auctoritatea patriarchatului icumenic. — Sērbii protesteză în contra admiterii lui Ambrosiū la alegerea de patriarh, de óre ce el nu a primit încă beratul pentru episcopia de Úsküb.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Deputații, cari sînt în direcțiunile băncilor și în fruntea diverselor întreprinderi lucrative, ce au afaceri cu erarul, nu sînt siliți a renunța nici la mandatul de deputat nici la poziția proventuósă de directori ai institutelor de căștig. Aceste pozitii după declararea din 2 a c. a dietei unguresci sînt compatibile. Comisiunea parlamentară a hotărît compatibilitatea, și dieta a trebuit să o primescă. Pentru liniștirea opiniunii publice, care s'a scandalizat de votul majorității din comisiune, br Bánffy a pus la cale, să se pregătescă un proiect de lege pentru regularea compatibilității.

În ședința dietală de Marți deputatul Jagits a interpelat pe br Bánffy în cestiunea convocării congresului bisericesc al Sērbilor, care se tot amănă. Jagits zice, că dacă catolicilor și Jidanilor li-se va da autonomie, cum e a Sērbilor, nu le va fi de nici un folos. Ministrul Bánffy răspunde, că amănarea congresului o causază certele de partid, ce de 30 de ani decurg între Sērbi; promite înse, că póte chiar în decursul acestui an va raporta Maiestății Sale cu privire la convocarea congresului.

Austria.

Activitatea noului parlament încă nu s'a început, fiind împedecat prin crisa ministerială. Cabinetul Badeni a întinpinat greutăți în formarea majorității parlamentare. Cu social-creștinii nu ar intra în legătură contele Badeni, care inclină spre liberalism; liberalii germani nu au voit, să spriginescă cabinetul pentru egala îndreptățire a limbii cehe cu cea germană în afacerile interne ale Boemiei și Moraviei. Cu ordinațiunile pentru egala îndreptățire a limbii cehe și germane nu au fost mulțamiți nici membrii liberali germani ai cabinetului. Monarchul, considerând gravitatea situației și mai ales renoirea pactului comercial vamal și regularea cotei cu Ungaria, nu a primit dimisia cabinetului. Badeni rămîne la putere.

Cestiunea limbii cehe s'a rezolvat după dorința lui Badeni. O ordinațiune ministerială dispune, că indiviții, cari se vor aplica ca oficiali de stat în Boemia din 1 Iuliu 1901 începēnd, sînt obligați a dovedi, că poșed în vorbire și scriere ambele limbi ale țării, a nume saă supunēndu-se la esamenele în us de presente, saă la esamene, ce se vor institui ad hoc. Chiar și până în 1901 după puțință să se denumescă oficiali, cari cunosc amindoué limbile. O altă ordinațiune prescrie, ca rezoluțiunile și sentențele să se aducă în limba, în care s'a dat acusa verbală orî scripturistică. Limba folosită la urzirea cauzei procesuale să rămână și la ulterioara procedură. Anunțurile oficióse de interes public să se comunice în ambele limbi ale țării. În cauzele criminale e obligătoare pentru tóte actele judiciare limba maternă a incului. Cu guvernul central și între sine au să comunice organele administrative și judiciare ca și mai înainte.

Cabinetul Badeni, care se bucură

de deplina încredere a Monarchului, își compune majoritatea parlamentară din următoarele elemente: Clubul polon 59, clubul ceh 62, Românii 6, centrul 6, marii proprietari conservativi 19, partidul poporal catolic 35, Slavi național-creștini 35, și Sârbii dalmatini 2, cari sînt ospitanți ai clubului ceh.

Noua majoritate sperază, că opoziția social-creștină nu-i va face mari dificultăți; de asemenea nu vor face opoziție sistematică nici Italianii, pe cum nici marii proprietari fideli constituției, așa că opoziția o vor forma numai Germanii radical-progresiști, o parte a partidului poporal german, Schönerianii și Dr Vasaty.

Parlamentul și-a ales de president pe Dr Kathrein cu 258 din 398 voturi. Dr Kathrein tot de una a fost un apărător sincer al principiilor creștinesc. Vicepreședintele a fost ales Polonul Abrahamovicz și Cehul Dr Kramarz.

România.

Din București se anunță, că cabinetul Aurelian în ședința din 7 a c. a camerei și-a dat dimisia. Căderea cabinetului ar fi cauzat-o fracțiunea Sturdzistă a partidului național-liberal, care fracțiune a pretins, să aibă trei reprezentanți în cabinet, ceea ce nesuccedându-i a înduplecat la abdicare pe miniștrii Cantacuzen și Stoicescu. Ministrul de interne a rugat pe singuraticii deputați Sturdziști, să voteze budgetul, ceea ce s'a și întâmplat; dară la propunerea de a se trece la ordinea zilei guvernul a avut numai 41 contra 39 voturi. Voind dl Aurelian să prevină o eventuală majorisare, a dimisionat. Se crede, că cu compunerea noului cabinet va fi încredințat tot Aurelian, care va chema pe dl Sturdza la portofoliul afacerilor străine.

Italia.

Regele a deschis parlamentul în 5 a c. În discursul tronului regele Umberto relevă, că raporturile din Eritrea éra sînt normale. Italia cu dignitate bărbătescă și cu înțelepciune și-a organizat coloniile în mod corăspundător intereselor țării. Regele laudă eroismul și abnegațiunea armatei italiene. Accentuează, că evenimentele, cari se petrec pe marea mediterană, impun Italiei obligațiunea de a-și întări marina. La acesta e favorabil și echilibrul restabilit în finanțe, trecînd epoca jertfelor. Prin restrîngerea speselor și prin exploatarea tuturor resurselor de venit echilibrul finanțial se va menține și pe viitor, și prin crutare sarcina țării se va ușura. Mesagiul anunță și mai multe proiecte de legi.

Grecia.

Poporul grecesc a serbat în 6 a c. cu mare însuflețire aniversarea eliberării lor din 1821. Familia regală a asistat în Atena la liturgia de mulțămintă. Atât la mergerea spre catredală, cât și la întorcere i-s'a făcut mari ovațiuni strigînd poporul: „Trăescă Regele! Trăescă Creta! Trăescă războiul!“ După amezii a fost un mare meeting, în care s'a protestat în contra acțiunii puterilor. Cu tot entuziasmul mulțimii cercurile

conducătoare observă o atitudine mai calmă de cât mai înainte. Avîndu-se în vedere nota puterilor, prin care atât pe Turcia, cât și pe Grecia o fac răspundătoare pentru un eventual conflict la confinii, care ar pute turbura pacea generală, prințul Constantin în ordinul de zi dat armatei de sub comanda sa impune ofițerilor și soldaților cea mai mare rezervă.

Creta.

Ambasadorii din Constantinopol au comunicat un proiect de autonomie pentru Creta. În sensul proiectului reprezentanța poporului are dreptul, să alegă pe guvernor, pe care are apoi să-l confirme sultanul. În legătură cu acesta circulă faima, că cercurile politice din London recomandă de guvernor al Cretei pe prințul Francisc Iosif de Battenberg. Propunere formală în această privință până acum nu s'a făcut. Se crede înse, că la alegerea prințului de Battenberg nu i-ar crea dificultăți nici o putere.

Ciocnirile dintre Greci și Turci se repeșesc.

Puterile încă nu au stabilit deplin modalitatea pentru blocarea Pireului.

O luptă pentru neatîrnarea bisericii.

(Continuare.)

Reconstruirea fracțiunii centrului în Landtagul Prusiei și formarea ei și în Reichstagul imperiului german îi era foarte neplăcută lui Bismarck. Ba ea părea a-l fi surprins chiar, căci el, când proiectase programul Kulturkampfului, părea a nu se fi gândit la eventualitatea acesta.

Singur și numai existența acestei fracțiuni nouă îi prevestia deja, că planul Kulturkampfului el nu va pute să-l eșecuteze așa de ușor. Se plănuiise, ca noul imperiu să fie un imperiu anticatolic. Dară centrul trebuia să combată întregă instituția unui atare imperiu, și Welfii, Polonii, Alsațianii și federaliștii democrați, cari din principiu nu simpatisau cu un imperiu de acela, firesce că aveau să se facă aliați ai centrului. Welfii protestanți în dată intrară în centru ca hospitanți. Polonii și Alsațianii, catolici fiind, aveau interese religioase identice cu centrul. Se putea prevedea apoi, că dacă Kulturkampful va progresa, numărul membrilor centrului va crește cu prilejul fiesce cărei alegeri așa, că centrul cu aliații săi firesci poloni și alsațiani mai pe urmă va avea să formeze a treia parte din întreg parlamentul.

Dar i-se păru lui Bismarck, că a găsit un mijloc, cu care să scape pe ușor de neplăcerea, ce i-o făcea fracțiunea centrului. Cu Roma Prusia încă nu și-a rupt raporturile diplomatice. Acela-și Bismarck deci, care numai de unăzi esoperase, ca Reichstagul să primescă o adresă, în care s'a protestat în contra amestecului puterilor străine în afacerile interne ale imperiului german, — acela-și Bismarck cercă a provoca pe Papa, să se amestece în afacerile interne ale imperiului și să desavueze centrul catolic din Reichstag.

Ablegatul bavarez contele Tauffkirchen se duse deci din comisia cancelarului Bismarck la cardinalul secretar de stat Antonelli și între altele îi caracterisă fracțiunea centrului ca un partid, care din principiu a combătut

și combate restaurarea imperiului german. Despre activitatea centrului german cardinalul își dobîndise informații numai din ziarele italiene. El credea deci, că nu are să întîmpine cu îndoelă asigurările reprezentantului oficial al imperiului german, și declară deci în numele său și în al Papei, că atari nisuițe, chiar și dacă ar fi ale catolicilor din Germania, în Roma nu au să conteze la sprigin.

Acum presa oficioasă germană se apucă la rîndul său, să exploateze cât se poate de temeinic convorbirea acesta.

Dar lucrul firesce că nu a putut să rămână într'atăta. Episcopul de Ketteler, carele tot de o dată era și deputat în Reichstag îi împărtăși cardinalului Antonelli, că contele Tauffkirchen nu l-a informat conform adevărului. În urmare cardinalul răspunse episcopului în 5 Iunie scriindu-i între altele: „De aci se poate vedea, că eu în convorbirea aceea de loc nu am dojenit nisuița deputaților catolici de a înainta binele bisericii și de a apăra drepturile Sfîntului Scaun. Nu suferu îndoelă, că ei în mijlocul încercărilor, cari s'au făcut spre a-i înfrica, se vor folosi de tot prilejul potrivit spre a-și împlini datorința conștiinței, ér de datorința acesta se ține și păzirea și apărarea religiei și a drepturilor capului lor suprem.“

Epistola acesta a secretarului de stat a prestat centrului satisfacție deplină. Intenția cancelarului era zădarnică. Desavuarea centrului din partea Papei ar fi fost identică cu dărîmarea centrului. Dacă i-ar fi succed cancelarului lucrul acesta, el apoi ar fi continuat Kulturkampful cu mai puțină asprime, dară de totului tot cu aceea-și tendință. El atuncia ar fi avut avantajul, că ar fi rămas gata și intrarmat, pe când reprezentanții poporului catolic ar fi trebuit să se desarmeze să se vadă în față cu sine ca contrar nu numai puterea statului, ci și pe capul său bisericesc suprem.

Dar pe cum am zis, cancelarul n'a reușit. El pricepu în sfârșit, că nu poate purta Kulturkampful într'ascuns cu ajutorul Papei și al episcopilor, ci trebuie să se hotărască a-l purta pe față.

Războiului de-a rîndul îi premerge declararea lui pe față. Așa s'a întîmplat și acum. În „Kreuzzeitung“ din 22 Iunie 1871 apăru un prim-articol, în care între altele se zicea:

„O apariție stranie în viața parlamentară a imperiului german e așa numita „fracțiune clericală“ a Reichstagului. — Formată și condusă fiind de corifeii aceluși partid din biserica catolică, care are să se privească de afiliații și aliații iesuitismului roman, ea a pus în mișcare toate mijlocele agitației bisericesci și politice, pentru ea să impedeze realizarea unității Germaniei și întemeierea imperiului german. — Adevărat că s'a părut, ca și cum chiar și Scaunul Roman ar fi salutat cu aprobare și cu sperare formarea din nou a imperiului german; adevărat că conducătorii aceluși partid au declarat, că ei în fața faptului împlinit vor pune la o parte opoziția și de acum înainte vor fi patrioți germani așa de buni ca orî cine altul. Înse acestea durere au fost toate numai vorbe, căroră nu le corăspundeau faptele. — Guvernul imperiului german, care a privit cu o anumită rezervă la evoluțiile fracțiunii clericale, nu va pute să fie în poziția de a se

mărgini la defensivă față cu o agresiune neîncetată. El din contră o agresiune ulterioară o va împingea și din partea sa cu agresiune și a nume deja în timpul cel mai apropiat și de o dată în afară și în lăuntru, — o dezvoltare acésta, cu privire la care chiar și partidul ultramontan ar trebui să fie convins, că ea cu greu va reuși în favorul bisericii romane. —

Articolul acesta îl provăduse însuși cancelarul cu corecturi scrise cu mâna sa proprie. Articolul acesta voia deci să fie declararea de război aruncată în fața bisericii catolice.

Așa e obiceiul cu prilejul declarărilor de război, ca acela, care o face, să pună vina pe inamicul său. Așa s'a întâmplat și acum. „Guvernul german va împingea agresiunea cu agresiune.“ În ce să fie constat agresiunea aceea a catolicilor asupra imperiului german, nu se spune mai de aproape. Avea să se aranjeze un adevărat joc de-a pisica și șorecele. De cum va șorecele face și cea mai mică mișcare spre a scăpa ori spre a se scuti, el a sevârșit o „agresiune“ și are să se pedepsescă! Inse catolicii germani nu prea aveau aplicarea de a lua asupra-și rolul șorecelui. Acésta a dat-o organul lor „Germania“ de scire lui „Krenzzeitung“ răspunzându-i între altele cu cuvintele:

„Asta va să zică pe nemțesce, că guvernul va și trebuie să purcedă împotriva catolicilor în asemenea chip ca în vécul al XVI-lea, când principiul opriră cultul dumnezeesc cel catolic cu pedepsă de mörte, luară averile bisericii și prin mijlocele acestea și altele de felul lor impuseră unei mari părți a Germaniei o religie de stat. — Stirpirea bisericii, asta e deci, la ceea ce catolicii ar avé să se aștepte în imperiul german cel nou, dacă ar atirna de la ziarul acesta. Inse ori cât de mare ar fi răul, care va veni asupra noastră, totuși nu vor mai pute să ne impună cu puterea statului o mărturisire religioasă nouă. Rușilor până acum încă tot nu ne-am făcut asemenea. — Catolici germani, puneți umăr la umăr, e vorba de a apăra lucrul cel mai scump, care-l avem, credința noastră și onórea noastră!“

Războiul era deci declarat.

(Va urma.)

Mulțamită publică.

Donând institutul de credit și economii „Crisăna“ din opidul Brad în favórea fondului reuniunii învățătorilor gr. cat. din comitatul Sibiului 5 fl. v. a. ne ținem obligați a mulțami, acestui on. institut de bani în numele învățătorilor deficienți, a văduvelor și orfanilor acestora, pentru a căror ajutorare mai cu samă este înființat numitul fond.

Sibiú în 2 Aprilie 1897.

Iuliú Bărdosy

Romul Simu

Noutăți.

Escelența Sa I. P. S. Mitropolit Duminecă dimineță s'a întors din Budapesta, Marți sară érá a călătorit la Budapesta spre a lua parte la conferința episcopescă, érá astăzi s'a întors din nou la reședință.

Ilustritatea Sa Dr. D. Radu episcopul Lugoșului a plecat Mercuri sară spre Budapesta, érá astăzi s'a întors la Blaș.

Din Arhidieceasă. Duminecă au primit ordurile miei și diaconia, érá Marți preoția On. *Ioan Mihalca*, dispus ca administrator parochial în Aghireș din protopopiatul Clușului, *Georgiu Meseșan*, dispus la parochia Molosig și *Muereú* în protopopiatul Morlăcii,

Teodor S. Rus, dispus în Seplac în protopopiatul Fărăgăului, și *Iuliú Maxim*, dispus de cooperar în Bucium din protopopiatul Almașului.

Călătoria Monarhului nostru la Petersburg spre a întórce țarului visita este proiectată pe 27 a c. În capitala rusescă se fac mari pregătiri pentru demna primire a augustului óspe.

Primarul Vienei. După ce Strobach și-a dat dimisia din oficiu de primar al Vienei, consiliul comunal în ședința din 8 a c. a ales la acésta dignitate pe Dr. Carol Lueger cu majoritate de 93 contra la 37 voturi, cari le-a obținut candidatul liberal Grübl. Lueger a mulțamit pentru încrederea pusă în el declarând, că renunțarea din anul trecut nu a fost de cât efluxul fidelității sale față de Monarhul. Mai adaugă, că partidul său are trei stele conducătoare: iubire și fidelitate față de poporul german, față de patria austriacă și față de religiunea creștină. Cuvântul „urá“ el nu-l are în lexiconul său, dară se simte obligat a apăra poporul creștin de exploatare și a validita pretutindenea principiile creștine și morala creștină. Minoritatea o recercă a conlucra spre rezolvirea marelui probleme a consiliului comunal. El va dovedi, că merită încrederea poporului.

Epilog la procesul Memorandului. Pentru condamnății în procesul memorandului guvernul nu s'a mulțamit cu gréua pedepsă de carcer și bani, ci pe cum aflăm din „Tribuna“, scóte de pe ei spese nóue sub diversi tituli. Așa pe lângă enorma sumă de 5214 fl. scóasă de pe memorandiști dl Dr. Raț a primit provocarea, ca în cel mai scurt timp să plătescă suma de 47 fl. 88 cr., speșele drumului de la Sibiú la temnița din Seghedin. Tot ast fel cei alafți memorandiști. Aici se compută și speșele gendarmilor, cari l-au condus. Prin altă provocare e recercat dl Dr. Raț, să solvécă 250 fl. ca chirie pentru temnița din Seghedin, apoi pentru luminat și încălziți.

Crucea profanată. Lui „Alkotmány“ i-se scie din Érsekújvár, că în școla de stat de acolo rabinul încredințat cu propunerea religiunii jidovesci a luat crucea, care era atirnată pe părete în sala de propunere, și în prezența școlarilor a aruncat-o la pământ și între înjurături a scuipit-o. Parochul catolic a convocat o conferință în afacerea acésta, la care conferință s'a prezentat și rabinul declarând, că dînsul nu a insultat crucea, ci numai a depărtat-o din școlă pe timpul, când propunea dînsul religiunea. Catolicii sînt indignați pentru tractarea nedemnă a crucii desprețuite în școla elementară susținută pe banii țării.

Linia ferată Brașov-Csik-Szereda s'a inaugurat Duminecă cu mare solemnitate fiind de față și ministrul de comunicațiune dr. Dániel Ernő. Sécuii pot fi mulțamiți, că guvernul pórtă o grijă deosebită de interesele lor particulare.

Turburări antisemite în Galiția. Cea mai jidovită țară în întrégă monarhia noastră este fără îndoelă Galiția. Poporul polon și rutean din Galiția se părea, că nici nu póte trăi fără de Jidovi. În timpul din urmă se vede, că totuși s'au săturat de jidovime și creștinii din Galiția. Acésta se póte deduce din turburările antisemite manifestate la alegeri, pe cum și din ciocnirile întâmplare între creștinii și Jidovi în Chodorov. A nume, pe cum se anunță din Lemberg, Mazurii, cari lucră la construirea drumului de fer de la Chodorov, se provéd cu mâncare și beutură de la Jidovii de acolo. Aceștia spre a face câștiguri mari au urecat prețurile viptualelor și ale articolor, de cari a lipsă lucrătorii. Lucrătorii vedéndu-se exploatați fără de milă. Duminecă după amézi s'au résculat asupra Jidovilor spărgéndu-le ferestile la case și prăvălii și răpind, pe ce au putut pune mâna. În urma acestora s'au întâmplat ciocniri sângeróse între Jidovi și lucrătorii, cari s'au repețit și în ziua următoare. Miliția consignată a restabilit ordinea, dară nu numai lucrătorii, ci și poporul din jur este fórté agitat asupra jidovimii.

Pentru ajutorarea Butenilor statul voescé, să lea în arîndă de la contele Ervin Schönborn dominiul de la Muncaciú-Sz. Miklós și să-l subarendeze în părtele țéranilor. Prin parțelarea dominiului de 18 mi de jugere se asigură subsistența locuitorilor din 56 comune rutene.

Socialismul nu s'a sugrumat prin mijlocele violente recomandate de unii deputați liberali. Socialiștii se organizéază în secret. Poliția din Hódmező-Vásárhely a descoperit o asoțiare socialistă, care s'a constituit fără de a-și subșterne statutele ministeriului spre aprobare și ține adunări în o cafenea fără de a le insinua la căpitanul de poliție. Socialiștii se ocupă de pe acum de organizarea grevei pe timpul secerișului. În contra frunțășilor socialiști s'a ordonat cercetare judecătórescă.

Violarea secretului epistolar. Abatele Molnár, presidentul clubului parlamentar al partidului poporal, a recurs la curie în cunoscuta afacere a epistolei scrise de Blaskovich lui Molnár și cetită de către ministrul br. Banffy în dietă. Dară curia încă a respins pe Molnár cu acusa pe basa motivelor aduse de forurile subalterne.

Isbîndă dumnezeescă a ajuns pe faim óșii presidenti de la alegerile și mai faimóse din Neutra și Varna. Cel dintâiu, a nume vestitul Tarnóczy Gusztáv, fabricant de mașini, este pus sub stare de acusă pentru crima prevédută în §§. 355 și 356 a cod. pen., pentru că ar fi înșelat pe minorenul Lazarovits Mihály. A nume acest tinér în 1889 se afla ca gimnast în institutul László din Budapesta. Fiind el un tinér ușuratic, tatăl său Alesandru Lazarovits, mare proprietar în Nagy-Szeredestye, nu-l punea la dispoziție atâția bani, câți ar fi pófit. Ca să ajungă la bani gimnastul prin întervenirea agenților Lefkovic și Hartmann a cumpărat pe credit de la Tarnóczy mașini vechi dându-i un cambiú de 5700 fl.; mașinile în dată le-a vîndut numai cu 640 fl. din acestia inse el a primit numai 300 fl., érá restul a fost al agenților ca provisiune. Înțelegénd bértránul Lazarovits despre tragerea pe sfóră a fiului său a amenințat pe Tarnóczy cu denunțarea crimei. Acesta teméndu-se nu a protestat cambiul, dară prin amintiții agenți a înduplecat pe tinér în 1891, să-i dea un nóii cambiú de 6600 fl. fără termin de scadență, reținénd și cambiul cel vechiú. În 1892 tinérul Lazarovits avénd lipsă de bani a prezentat lui Tarnóczy un accept cu subscrierea falsă a tatălui său. Tarnóczy l-a primit solvind pentru el numai 200 fl. Murind în Martie 1892 bértránul Lazarovits, Tarnóczy de și a sciut, că i-a fost falsificată subscrierea, a cercat, să-și valideze pretensiunea. Tinérul Lazarovits a descoperit acum tribunalului apucăturile lui Tarnóczy, care nu l-a dat bani, dară a reținut cambiile. Tribunalul convingéndu-se despre adevărata spusei lui Lazarovits a pus pe Tarnóczy sub acusă. — Br. Kloch și conșoții lui fiind arétați pentru abus de puterea oficióasă, falsificare de documente publice și violarea dreptului electoral sînt puși sub stare de acusă de către tabla reg. din Pojon, la care s'a făcut recurs de la tribunalul din Trencin.

Furturi din galeria de icóne din Budapesta. În zilele trecute au dispărut din galeria regnicolară dóu icóne ale celebrului Murillo. De urma furului nu s'a putut da până acum. Făcéndu-se cercetare s'a constatat, că din galerie mai lipsesc încă 11 icóne clasice. Direcția galeriei se află în o adevérată tremă. Se crede, că dintre persónele aplicate la galerie unele sînt complice la furturile comise.

Ciuma, care în India a secerat mi de victime, a început să scadă. Pe cum se anunță din Bombay, micșorându-se tare numărul casurilor de ciumă, locuitorii depărtați s'au întors mai toți în cetate spre a-și vedé de afacerile lor îndatinat.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Jertfa creștinilor.

Comentar al Liturgiilor bisericii grecesci.

(Continuare.)

Dar nu numai Christos prestă maiestății dumnezeesci de-asupra altariului omagiū nemărginit și onorare nemărginită, ci prin și eu jertfa lui s'a dat și bisericii, ni-s'a dat și nouă tuturor puțința de a fi închinători adevărați ai lui Dumnezeu și de a i-ne închina cu spiritul și cu adevărul (Io. 4, 23). Asta va să o zică liturgia noastră, când preotul nemijlocit după consacrare rostesc cuvintele: „Ale tale dintru ale tale, ție aducând de tóte și pentru tóte!“ și corul adaugă: „Pe tine te laudăm, pe tine bine te cuvintăm!“ Dóră s. Eucharistie e proprietatea bisericii; ea o aduce prin preot, pentru ca să prestea lui Dumnezeu în numele tuturor servițil, ce i-se cuvine. Și în mâinile noastre încă s'a așezat Christos ca dar de jertfă, pentru ca să putem da lui Dumnezeu un dar, care-l gătesce onóre și bucurie nemărginită. Noi aducând în s. liturgie dumnezeescul Miel sacrificial prestăm lui Dumnezeu un omagiū și o adorare negrăit de mare, pe cum se și cuvine mării și stăpâniei lui celei absolute. Ocupația noastră cea mai plăcută și chemarea noastră cea mai fericitoare ar trebui să ne fie aceea, ca în tóte zilele bine să cuvintăm pe Dumnezeu și să laudăm numele lui în veac și în vécul vécului (ps. 144, 2). Pe cum ne provóca psalmistul, vom să aducem Domnului mărime și onóre, vom să aducem Domnului mărime numelui lui (ps. 28, 2), și a nume în tóte zilele vieții noastre, în óre senine și în óre noróse. Dar lauda, ce o aducem noi lui Dumnezeu, de multe ori e slabă și sérăcaciósă. De aceea vom să o unim cu gloriificarea și adorarea cea nemărginit de deplinită, carea o aduce pe altariū Tatălui său celui ceresc capul și mijlocitorul nostru Isus Christos. Omagiul nostru cel defectuos numai în unirea acésta dobîndesc preț și uncție așa, că se va înălța înaintea Domnului ca miros cu bună mirésmă. Apoi gândul, că lumea dá așa de mult ultării și desprețuesce așa de mult pe Dumnezeu și hulesce și batjocoresce numele lui cel sfint, să ne ránescă inimile și să ni-le învápăieze de rívnă sfintă, ca să compensăm cu însuflețire cu atât mai mare tótă fărădelegea aceea laudând și preamărindu-l mai ales prin serbarea și împreunăserbarea jertfei eucharistice, carea de la răsăritul sórelui până la apus măresce și gloriifică cu mărime și gloriificare nemărginită numele lui.

S. liturgie e jertfă de mulțămítă.

Dumnezeu e izvorul cel dintăiū al tuturor lucrurilor. El e deci și izvorul cel dintăiū al tuturor bunătăților, cari le avem, el e și binefăcătorul nostru cel dintăiū și cel mai mare, căruia sîntem datorī a-i presta mulțămítă cuvenită. Obligamentul acesta de mulțămítă încă nu-l putem împlini prin nimica mai bine ca prin serbarea jertfei eucharistice, carea dóră se numesc mai ales *Eucharistie*, adecă *jertfă de mulțămítă*. Vom să cercăm deci, *întru cât e s. liturgie jertfa cea mai deplinită, jertfa nemărginit de prețiosă de mulțămítă* pentru tóte grațiile și binefacerile lui Dumnezeu.

Mulțămítă sau recunoștința nu e numai o datorință înaltă și sfintă față cu toți binefăcătorii, ci ea este și o virtute nespūs de frumósă și prețiosă, carea cercă a răsplăti darurile cele purcese din iubire și din bunătate liberă. Mulțămítă din inimă e semnul unui suflet nobil și-l face pe om plăcut înaintea lui Dumnezeu și a ómenilor, pe când négra nerecunoștință e proprie unui suflet ordinar și îngânfat și-l face pe om neplăcut înaintea tuturor. Omul recunoșcătorii cercă a răsplăti binefacerile prin aceea, că în rîndul cel dintăiū recunoșce, onoreză și stimézá în lăuntru său inima cea nobilă, gândul cel binevoitorii și darnic al binefăcătorului, ér apoi prin aceea, că manifestézá și în a fară prin cuvinte și fapte recunoștința sa esprimând binefăcătorului mulțămítă și dând bine pentru bine.

Șapte sînt împrejurările, cari fac, ca binefacerea să fie mai prețiosă, și ca primitoriul ei în urmare să fie dator la mulțămítă mai mare. Prețul darului atirná adecă de la aceea, dacā darul a) în sine considerat e nobil și prețios, b) e de folos primitoriului și c) se împărtășesc a dese ori și cu îmbelșugare. În binefăcătorii aū să se considere două lucruri, și a nume d) dacā dignitatea lui e înaltă, și e) dacā el împărtășesc darul său cu iubire mare. Érá în primitoriū are să se considere, dacā el f) e om de rînd și fără influință și g) de loc nu a meritat darul, ba e chiar nevrednic de el. În măsura cea mai mare se adeverec tóte momentele acestea în darurile și binefacerile acelea, cari noi le-am primit și

le primim zilnic de la Dumnezeu. Noi avem deci să ne dăm tótă silința de a cunoșce în chip din ce în ce tot mai limpede și mai viū prețiositatea darurilor dumnezeesci, mărimea și iubirea binefăcătorului dumnezeesc, miseria și nevrednicia ómenescă, pentru ca acésta cunoștință să ne îndemne cu atât mai tare, ca să manifestăm în chip credincios și umilit recunoștința noastră față cu Dumnezeu.

Prețioșe sînt deja și binefacerile naturale ale lui Dumnezeu, dară cu mult mai prețioșe sînt darurile lui cele supranaturale. Și bunătățile acestea ni-le dăruesc Dumnezeu nu dóră, pentru că acésta i-ar fi óre cum spre folos, — el dóră e în sine însuși nemărginit de bogat și fericit, — ci pentru ca să ne facă pe noi fericiți în viața acésta trecătoare și în cea večnică. Și cât de mare e îmbelșugarea și folosul acestor daruri dumnezeesci alese! „Că cel ce nu a părținit Fiului său, ci pentru noi toți l-a dat pe dînsul, cum nu ne-ar fi și dăruit împreună cu el tóte?“ (Rom. 8, 32.) Zilele vieții noastre se aseména unei cununii impletite numai din daruri și binefaceri de ale iubirii lui Dumnezeu. În ce chip e împrejurat pescele de apele mării, așa ne împrejură pe noi jur împrejur darurile lui Dumnezeu. Mai ușor am puté să numărăm stelele cerului și fulgii iernii de cât binecuvintările acelea, cu cari ne întimpină Dumnezeu. În ce chip sórele nu încetézá a trimite pămîntului razele sale, și în ce chip izvorul se varsă neincetat din adânc, în tocmai așa și încă și mai virtos nu sécă nici o dată nici rîul bunătății și darniciei lui Dumnezeu.

Fórte mult potențézá prețul acestor binefaceri nemărginită înălțime și maiestate, pe cum și nemésurata bunătate și milostivire a dumnezeescului dăruitorii. Iubirea cea prealiberă, preacurată și preabună a lui Dumnezeu e izvorul, din care ne isvoresce tot binele. Că așa ne zice Domnul: „Iubire večnică te-a iubit pe tine, pentru aceea te-am tras pe tine spre îndurare“ (Ier. 31, 3). Că „tótă darea bună și tot darul desevarșit de sus este pogorîndu-se de la Tatăl luminilor“ (Iac. 1, 17). Și cu tóte darurile acestea firesci și preste fire ne-a încercat și ne încarcă Dumnezeu „pentru multa sa iubire, cu carea ne-a iubit pe noi“ (Ef. 2, 4).

Și ce sîntem noi ómenii cei slabi și miseri și pecătoși, că-și aduce a minte de noi Domnul, ne întórcé inima sa și ne cercetézá pe noi cu grația sa? De câte ori nu ne facem noi prin vina noastră nevrednici de binefacerile lui!

Óre nu ar trebui să esclamăm neincetat cu iubire recunoșcătoare: „Ce voiū răsplăti Domnului pentru tóte, cari mi-a dat mie?“ (Ps. 115, 3). Dacā m'ași și dăruī lui pe mine însu-mi întreg cu tóte, cele ce sînt și am, cu tótă avuția și viața mea, cu trup și suflet: pot óre să fie tóte acestea răsplăta vrednică pentru binefacerile lui? Cum ar puté un dar pămîntesc, o mulțămítă mărginită să fie de ajuns, pentru ca să cumpénescă și să răsplătéscă în chip coréspunđătorii darurile cele nemărginit de prețioșe ale lui Dumnezeu?

Ceea ce e cu neputință la ómeni, aceea a făcut-o Dumnezeu, să fie cu puțință. Ceea ce slaba noastră putere nu póte sevărși, aceea o putem sevărși prin Christos Domnul nostru. „Dă celui Preainalt, pe cum ți-a dat el“ (Sir. 32, 10), ne zice Spiritul sfint. Înse în ce chip o vom puté face acésta? Așa, că „tot, ce faceți cu cuvîntul aū cu lucrul, tóte întru numele Domnului Isus, mulțămînd lui Dumnezeu și Tatălui printr'insul“ (Col. 3, 17), „mulțămînd pururea pentru tóte întru numele Domnului nostru Isus Christos lui Dumnezeu și Tatălui“ (Ef. 5, 20). În s. liturgie Christos jertfesc cu aceea-și intențiune sacrificială nesfărșit de deplinită, de care era învápăiat sufletul lui aci pe pămînt în viață și în patimă, la cina cea de pe urmă și pe muntele căpětinii; darul de răsplătire, care-l jertfesc cerescului său Părinte pentru tóte binefacerile împărtășite némului ómenesc, e acela-și cu cel de pe cruce, adecă preacuratul trup și preaprețiosul sânge al lui. S. liturgie e deci o jertfă nesfărșit de prețiosă și bineplăcută de mulțămítă, carea cumpénescé în chipul cel mai deplinit tóte binefacerile acelea ale lui Dumnezeu, de cari e plin ceriul și pămîntul.

Christos aduce jertfu eucharistică pentru noi, adecă pentru ca să mulțăméscă lui Dumnezeu și în locul nostru și să suplinéscă defectele mulțămitei noastre. Cu dînsul și printr'insul aducem și noi jertfa acésta întru mulțămítă, căci dînsul dóră noué ne-a lăsat-o, ca să fie proprietatea noastră. Prin Christos și prin jertfa lui cea eucharistică ne-am făcut așa de bogați, cât putem aduce cerescului Părinte un dar de răsplătire negrăit de sublim și de prețios întru mulțămítă vrednică pentru tótă darea cea bună și pentru tot darul desevarșit, în care ne împărtășim din mâna lui. Din noi înși-ne adevérat că nu-l putem mulțămi după vrednicie nici măcar pentru

binefacerea cea mai mică; dară prin jertfa eucharistică ni-s'a împărțit puțința de a-i plăti totă datoria de mulțămite, fie ea chiar și nemărginit de mare. La altariu putem mulțami „Părintelui milelor și Dumnezeului a totă mângăierea“ (II Cor. 1, 3) prin aceea, că „paharul mântuirii vom lua și numele Domnului vom chema“ (ps. 115, 4). În rugăciunile și cântările acelea, cu cari biserica a încunjurat ea și cu o cunună acțiunea sacrificială cea dumnezească, se și exprimă în chipul cel mai strălucit spiritul bucuriei celei mai intime, că biserica și creștinul poate mulțami lui Dumnezeu după vrednicie, și se exprimă tot de o dată și mulțamita cea mai ferbinte. „Ale tale dintru ale tale, ție aducând de toate, și pentru toate!“ esclama nemijlocit după consacrare preotul în liturgia noastră înălțând discul și sfântul potir. Era corul și poporul rostesc asemenea unul răsunet cuvintele: „Pe tine te laudăm, pe tine bine te cuvintăm, ție îți mulțămim, Domne!“ Acest spirit de mulțamită să cuprindă și inimile noastre la serbarea jertfei eucharistice. În Fiul său cel iubit Părintele nostru cereș ne-a dat nouă toate; noi să-i dăm era înapoi toate aducându-i la altariu ca jertfă de mulțamită pe Fiul lui cel iubit, întru carele bine a voit. Rugăciunea de mulțamită e un izvor bogat de daruri nouă. „De mila Domnului m-am adus a minte, de bunătățile Domnului întru toate, cari ne-a răsplătit nouă. Domnul e judecătoriu bun casei lui Israil, răsplăti-ne-va nouă după mila sa și după mulțimea dreptății sale“ (Isaie 63, 7).

Să ne folosim deci de preasfânta jertfă, pentru ca să ne împlinim în chip conștient datorița de mulțamită față cu Dumnezeu. Ori doră vom să ne asemănăm servului aceluia, carele a ascuns în pământ talantul, care i-s'a încredințat? De multe ori celebrăm și ascultăm s. liturgie, pentru ca să dobândim de la Dumnezeu daruri nouă: facem-o înse ore acesta și cu intențiunea

de a da lui Dumnezeu mulțamita datorită pentru binefacerea, în cari ne-a împărțit? Cu câtă râvnă ar trebui să cultivăm spiritul mulțamitei și să deprindem rugăciunea de mulțamită în legătură cu jertfa eucharistică, pentru ca așa să compensăm lui Dumnezeu nerecunoștința aceea grosolană și nerușinată, cu care lumea de atâtea ori vatemă bunătatea lui Dumnezeu și provocă dreptatea lui! „Ce voiți face încă viei mele și nu i-am făcut ei?“ (Isaie 5, 4) întreabă Domnul cu drept cuvânt. Inse lumea răsplătesce cu nerecunoștință: ea nu va să dea lui Dumnezeu onoarea, ce i-se cuvine. Ea supără părintesca lui inimă nu numai prin lenevire și nepăsare, ci chiar și cu abuzare de darurile și grațiile lui cele mai nobile și cu desprețuirea și respingerea lor. Despre forțe mulți creștini se pot zice mai cu drept, cele ce Moisi a zis cu tânguire amară despre Israiliți: „Greșit-au, nu sînt ai lui fiu cel petăț, neam întort și răsvrătit. Aă acestea Domnului răsplățiți? — A mâncat Iacob și s'a săturat, și s'a lăpădat cel iubit; îngroșatu-s'a, îngrășatu-s'a, lățitu-s'a, și a părăsit pe Dumnezeul cel ce l-a făcut pe el, și s'a depărtat de la Dumnezeu mântuitoriu său“ (V Moisi 32, 5. 6. 15). Lumea în partea ei cea mai mare e „pământ uitat“ (ps. 87, 13), pustie secetosoasă, în care buicesce erba veninosă a nerecunoștinței. Asta e un îndemn nou și puternic, pentru ca să mulțămim lui Dumnezeu cu râvnă; căci „noi nu am luat spiritul lumii, ci spiritul, carele este de la Dumnezeu, ca să șcim, cele ce sînt de la Dumnezeu dăruite nouă“ (I Cor. 2, 12). Să alergăm deci la altariu și să cumpenim acolo cu evlavie, ce taie minunate de ale bunătății și milei și prevenirii dumnezeesci se sevârșesc în s. liturgie. Căci jertfa eucharistică nu e numai mulțamita noastră cea mai bună și neîncetată față cu Dumnezeu, ci tot de o dată și izvorul viu, din care putem și avem să scotem neîncetat spiritul mulțamitei.

(Va urma.)

Ben Hur

saū

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

VIII.

La cascada.

Când Ben Hur se pogori din locul său de pe tribună, pe trepta cea mai din jos se sculă un Arab și strigă:

„Bărbați ai răsăritului și apusului, — ascultați! Bunul șeic Ilderim vă salută. Cu patru fugari, pogoritori de ai cailor celor mai iubiți ai înțeleptului Solomon, s'a luptat pe arenă împotriva la cei mai buni. Dar spre acesta are lipsă înainte de toate de un bărbat destoinic, care să-i cârmuească. Ori cine dorește, să ție asupra-și lucrul acesta, și-l va sevârși spre îndestulirea șeicului, acesta îi promite bogăție pentru tot de una. Aci și acolo, în cetate și în circ și ori unde se obișnuiesc cei tari a se aduna, vestiți ofertul lui. Așa zice domnul meu, șeicul Ilderim Nobilul.“

Un sgomot susurătoriu de multe glasuri urmă sub coperiș după publicația acesta.

În aceea-și zi sara ea sigur s'a repetit și s'a desbătut în toate cercurile de sport ale Antiochiei. Când o auși Ben Hur, se opri și privi șovăind la vestitori și la șeic. Malluch gândia, că el va să primescă ofertul, dar se simți ușurat, când Ben Hur se întorse către el și-l întrebă: „Bunule Malluch, acum încărău?“

Bunul Malluch răspuse rîdînd: „De cum va veți să faci ca și alții, cari întâia oră cercetază dumbrava, atunci pe loc veți merge, să și-și vestească ursita ta.“

„Ursita mea, zici? De și cuvintele, cu cari îmi spu lucrul acesta, sună a necredință, totuși vino, să mergem la zeiță.“

„Nu, fiule al lui Arriū, acești închinători

ai lui Apollo aū un metod mai bun de cât acela. Ei în loc de o convorbire cu o pythie ori sibilă îți vor vinde o simplă fœe de papir, carea încă nici nu s'a uscat bine, și te vor provoca, să o întingi în apa unui anumit izvor, și ea atunci îți va arăta un stich, care-ți va vesti viitoriu tœu.“

La cuvintele acestea atențiunea încordată dispăru din fața lui Ben Hur.

„Sînt omeni, cari nu aū să fie îngrijați de viitorul lor,“ zise el posomorît.

„Veți dar mai bine, să mergem la temple?“

„Templele sînt eline, nu-i așa?“

„Așa se zice, că arhitectura lor e elină.“

„Elinii aū fost maiestrii frumosului în artă. Inse în arhitectură ei aū jertfit felurimea severului frumos. Templele lor toate sînt într'o formă. Cum se chemă izvorul?“

„Castalia.“

„O, el e vestit în totă lumea cea mare. Să mergem acolo.“

Malluch esemină pe însoțitoriu său și băgă de samă, că cel puțin pentru clipa de față voea lui cea bună dispăruse. Poporul cel ce trecea, el nu-l băga în samă. Numeroșele lucruri minunate, pe la cari trecea, nu-i storcea nici un cuvânt de minunare. Tăcînd, ba chiar posomorît mergea el încet pe cale.

Vederea lui Messala a fost, ceea ce a făcut pe Ben Hur așa de gânditoriu. Acum i-se părea, ca și cum ar fi trecut abia o oră, de când mîni puternice l-aū rupt de lângă mamă-sa, ca și cum ar fi trecut abia o oră, de când Romanul a pus sigilul pe casa tătâne-său. Era și era își reamintia misera viață de pe galeră, — de cum va aceea preste tot se pôte numi viață, — unde el a fără de muncă nu avea să facă nimica alta, fără numai să nascocescă planuri de răsbunare, a căror țintă în tot de una era Messala. Pe sama procuratorului Grat, așa se obișnuia a zice, pôte că se da iertare, pe sama lui Messala — nici o dată! Și pentru ca să nu

se clatine în hotărîrea sa, pentru ca să o întărescă, se întreba era și era: „Cine ne-a arătat persecutorilor? Și cine a fost acela, care, dacă i-am cerut ajutor — nu pe sama mea, și-a bătut joc de mine și s'a dus rîdînd cu dispreț?“ Și atunci tot de una ajungea la acela-și rezultat: În ziua, în care-l voiti întilni, ajută-mi, Dumnezeule bune al părinților mei, la o răsbunare deosebită, alésă!

Și acum l-a întilnit.

Se pôte, că dacă ar fi găsit pe Messala sêrac și miser, sentimentele lui ar fi fost mai blânde; dar nu s'a întimplat așa. El îl găsi în putere și bogăție, și Romanul era încunjurat așa zicînd de strălucirea gloriei și a aurului.

Așa s'a făcut, că ceea ce Malluch o privise de indispoziție trecătoare, aceea era, că Ben Hur cumpenia, cum ar puté să facă cât se pôte de semnificativă întilnirea, de cum va ea s'ar întimpla.

Ei ajunseră în scurtă vreme la o promenadă de stejari, unde întilniră cete de preumblători fără de lucru: aci pedestrași și călăreți, colo femeii în năsălii purtate de sclavi. Din când în când treceau căruțe zuruind. La sfârșitul său promenade se pleca încetinel în un șes. El în drepta era mărginit de un părete peziș de stînci sure, ér de-a stînga ei se estindea o luncă deschisă, îmbrăcată în verdele prospet al primăverii. Aci zăriră ei vestitul izvor Castalia.

Mulțimea de omeni era mare mai ales în punctul acesta. După ce străbătura printr'insa, Ben Hur putu să vadă o rață puternică de apă limpede, cum se arunca din înălțimea unei stînci într'o covată de marmoră neagră și de acolo sfărîind și forfotind dispărea scurgîndu-se printr'un canal nevedut.

Lângă covată, de desubtul unei peșteri mică tăiate în zidul de stîncă, ședea un preot, bătrân, bărbos și sbîrcit, îmbrăcat cu o mantie, chipul desevarșit al unui sihastru. Din purtarea poporului, celui ce era de față,

că greu s'ar fi putut afla, care era propriul obiect, ce-l atrăgea, izvorul pururea clocoțitoriu ori preotul cel ce ședea pururea aci. El audia, vedea, îl vedea, dar nu grăia nici o dată. Din când în când câte un cercetătoriu îi întindea mâna și-i da câte un ban. Cu o mișcare șirătă a ochilor primia banul și da în schimb câte o frunză de papir.

Primitoriul grăbia, să întingă papirul în covată, ér apoi ținea frunza cătră sóre, ca să cetescă stichul de pe ea, și vestea izvorului a rare ori era lipsită de poesie. Mai înainte de ce Ben Hur ar fi putut să întrebe oracul, se vedu o cétă de cercetători noi venind cruciș preste luncă. Aparința acelei cete treziră luarea a minte a tuturor celor ce erau adunați la izvor și și a lui Ben Hur.

El vedu mai întâiu o cămilă, carea o conducea un bărbat călare pe un cal. Pe cămilă, carea era de o mărime extraordinară, era un cort împodobit cu carmesin și cu aur. Alți doi călăreți cu lănci lungi veniau în urma cămilei.

„Ce cămilă minunată,“ zise unul din societate.

„Un principe dintr'o țară depărtată,“ zise altul.

„Probabil un rege.“

„Asta chiar nu, că atuncia el ar veni călare pe un elefant.“

Un al treilea avea de totului tot altă părere: „O cămilă și pe de-asupra o cămilă albă!“ zise el cu importanță. „Pe Apollo, prietinelor, cei ce vin colo, — dór puteți vedé, că sînt doi, — nu sînt nici regi nici principii, ci sînt femei.“

Într'aceea străinii ajunseră.

Privită mai de aproape cămila îndreptăția uimirea, ce o stîrnise, pe când era încă în depărtare. O cămilă mai mare, mai impunătoare nici când n'a vedut nici unul din cercetătorii izvorului, de ar fi venit chiar din ținuturile cele mai depărtate. Ochi mari negri ca aceștia! Acest păr alb și móle ca mătasa! Picioarele acestea mlădióse, când se ridicau, atât de domóle, când se puneau pe pămînt, atât de late, când stau, — nimeni nu veduse cămilă asemenea acesteia! Și cât de bine îi ședea harșa ei cea de mătasa și ciucurii și petelele de aur, cari împodobiau frinele. La fiesce care paș sunau clopoțelele cele de argint, cari erau aninate de grumazii ei, și ea se mișca așa de ușor, cât se părea, că nu simțesce povara, ce o purta.

Dar cine erau omul și femeia de pe șea?

Toți ochii îi întimpinau cu întrebarea acésta.

De cum va omul era un principe ori un rege, atuncia filosofii cei ce erau în mulțimea acésta, nu puteau constata nepărtinirea timpului. Dacă priviau fața aceea uscată, afundată, ce era îngropată într'un turban colosal, pelea sbîrcită, de pe care nu mai puteai ghici naționalitatea, și carea avea colórea unei numii, atuncia trebuiau să mărturisesc, că viața pune un hotar inesorabil și a nume pentru cei puternici în tocmă și pentru cei de rînd. Vrednic de invidiat era pe persóna lui numai șalul cel prețios, care-l învélia.

Femeia după obiceiul răsăritean era învélită într'o mulțime de véluri și dantele extraordinar de fine. De-asupra cotelor purta copce în formă de șerpi inverigați, cari erau

împreunate prin fire fine de aur cu brățarele de la închiăturile mânilor. De altmintea brațele erau góle și vediau o frumșeță deosebită în tocmă ca și mâile, cari erau mici și gingașe ca și ale unui prunc. O mână era aședată pe marginea cortului; degetele îi erau subțiri, împodobite cu inele și la virfuri colorate așa, că imitau lucirea trandafirilor a sedefului. Pe cap purta o căiță de dantele fine, carea era presărată cu mărgele de coral și la margine era împodobită cu monete, din cari unele acoperiau fruntea. Pe spate îi cădea în valuri dese și moi părul negru vinețiu, care și singur era o podóbă fără păreche și avea lipsă de vél, numai pentru ca să fie scutit de colb și de sóre. Din locul său înalt ea privia în jos la popor, liniștită și prietinosă, și părea a fi așa de cuprinsă cu studiarea poporului, cât par că nici nu băga de samă interesarea, ce o deșteptase ea însă-și. Interesarea aceea a ei de popor era neobișnuită, ba contrasta chiar cu obiceiul, ce-l observa în public damele de frunte, — fața ei era nevălată.

Fața asta era drăgălașă. Ea era tinéră, ovală și avea o colóre, carea nu era albă ca a Elinilor, nici ócheșă ca a Romanilor, nici gălbie ca a Galilor; ea dimpotrivă vedea coloritul acela delicat, care-l produce numai sórele de la Nilul superior, și firea aceea străvechie, prin care sângele pe frunte și pe obraji lucește ca roșeța stîmpărată a focului.

Ochii ei cei mari pe la gene erau cerniți, pe cum era obiceiul străvechiu în întreg Orientul. Buzele îi erau puținel deschise și prin mohoréla lor lăsa, să lucescă albéța dinților. La tóte frumșețile acestea ale feței se mai adaugea o dignitate liniștită, carea izvorăia din ținuta plăcută a micului și clasicului cap, aședat pe nise grumazi svelți, încovoiați lin și frumoși, o ținută, carea o putem caracteriza mai bine, dacă-i zicem regescă.

Ca și cum esaminarea mulțimii de popor și a locului ar fi satisfăcut-o, frumoasa necunoscută se îndreptă cătră conducătorii cămilei, — un Etiopian de forță impunătoare și gol până la brîu. El conduse cămila până aproape de izvor și acolo o făcu, să ingenunche, ér apoi primi din mână femeii o fîngie și o umplu din covată. În clipa acésta tăcerea, ce o produse sosirea feței, o turbură zureala unei căruțe și lovitură de copite, cari se apropiau, și cei din jur se împrăștiară în tóte părțile strigând.

„Romanul par că va să trecă preste noi. Griji!“ zise Malluch cătră Ben Hur îndemnându-l cu esemplul său, ca să scape repede.

Ben Hur privi într'acolo, de unde venia sgomotul, și vedu pe Messala, carele cu căruța sa cu patru cai venia drept spre mulțime.

Acum putea să-l vadă bine.

Fuga grăbită a mulțimii aduse cămila în primejdie nemijlocită. Ea de alte ori póte că era mai sprintenă, de cum sînt alte animale de felul ei; dar acum zăcea liniștită cu ochii închiși și rumegând, chiar și când copitele cailor erau deja pe aci să o atingă. Liniștea acésta póte că era urmarea unei tractări prea indulgente, de carea avea parte.

Etiopianul cuprins de spaímă își frîngea mâile. Bătrânul de sub cort se ridică și voia să scape, dar bătrânețele îl împedea,

și el nici chiar în fața primejdiei nu-și uită de dignitatea, cu care se obișnuise. Pentru damă era deja prea târziu a se gândi la scăpare. Ben Hur sta cel mai aproape de ei și strigă lui Messala:

„Opresce! Uită-te, unde îndrepti! În dèrept, în dèrept!“

Patrișianul rîdea răsătat.

Ben Hur vedénd, că aci numai hotărîre repede póte să aducă scăpare, sări înainte și prinse zăbala calului din jug și a soțului lui celui din a fară. „Câne de Roman! Așa de puțin îți pasă de viața altora?“ strigă el smîncind cu tótă puterea sa caii. Aceștia săriră în apoi și traseră și pe cei alaiți cu sine. Ruda sbură într'o lature și luă căruțel ecuilibrul. Messala numai cu greu se putu ține, pe când credinciosul său Myrtill cădu ca un trunchi la pămînt. Când cei din jur vedură, că primejdia a trecut, rîdeau cu hohot de batjocură.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

„Bocete adecă cîntări la morți“, adunate de I. P. Reteganul, prețul 40 cr.

„Predice pentru Duminecile de preste an“, după catechismul lui Decharbe, de Vas. Criste, preot, tom. II prețul 80 cr.

La Tipografia seminarială se află de vîndare:

Îndreptariu

în cauza dărilor directe de stat, pentru oficiile parohiale gr. catolice. Blaș 1896.

Broșura constă din 39 pagini, în cari se dau înviațiunile cele mai bune, cum au să purcedă oficiile parohiale și curatoratele, cum și privații la aruncarea și conscrierea dărilor de stat și anume: 1. a dării de case, 2. a dării de câștig, 3. a dării după camete, 4. a dării supletóre generale de venit, 5. a taxei de scutire dela miliție, 6. a dării de arme și de vînat și 7. comisiunile pentru aruncarea dărilor. — Prețul unei broșuri e 8 cr., expedită franco sub fașe 11 cr.

Posta Redacțiunii. D-lui M. D. în T. După cât scim noi, stenografia s'a aplicat și la limba română. La noi, cești de din cóce, a fost aplicat sistemul lui Gabelsberger din partea lui Răuciu și Eug. Sucevan, ér în România sistemul francez. Curs de stenografie română gabelsbergeriană există unul mai vechiu de D. Răuciu, și altul mai nou, dar neisprăvit, de Sucevan; ér curs de stenografie după sistemul francez este unul elaborat de C. P. Protopopescu, stenograf la cameră. Se póte căpăta la Tipografia E. Wiegand et C. Savoii, București, Str. Covaci 14. Prețul 3 lei.

Editor și redactor răspundător:

Dr Victor Szmigelski.

Anunț de licitațiune.

Prin care se face cunoscut, că edificarea casei seminariului clerical gr. cat. din Blaș se va da în întreprindere pe calea licitațiunii publice minuende. Licitațiunea se va ține în 20 Aprilie st. n. a. c. la 2 óre după amézii în cancelaria advocaturii archidieceesane în Blaș.

Prețul de eschemare este 5569 fl. 83 cr. v. a.

Doritorii de a licita au a depune un vadiu de 10% după suma de eschemare.

Oferte în scris numai așa se vor lua în considerare, dacă vor fi provédute cu vadiul de 10% și vor fi subșternute Prea Veneratului Consistoriu Mitropolitan cel mult până în 19 l. c. ori se vor preda comisiunii înainte de a se începe licitațiunea verbală.

Planul preliminarul de spese și condițiunile de licitare și până atunci se pot vedé în cancelaria subscrisului.

Blaș în 8. Aprilie 1897.

Vasilă Oltean
adv. archidieceesan.

(11) 1—1